

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اداری
پایان نامه دوره کارشناسی ارشد علوم اقتصادی

عنوان :

ارزیابی عملکرد دولت‌ها بر اشتغال در ایران

استاد راهنما :

دکتر اسمعیل ابونوری

استاد مشاور :

دکتر رحمان سعادت

پژوهشگر :

وحیده حسن آبادی

مهر ۹۳

دانشگاه گیلان
دانشکده اقتصاد، مدیریت
و علوم اداری

بسم تعالی

شماره: _____
تاریخ: _____
پرست: _____

صور تجلسه دفاع

با نام و یاد خدای سبحان، جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد آقا/خانم: وحیده حسن ابادی
به شماره دانشجویی: ۹۰۱۲۲۸۹۰۰۸ در رشته: اقتصاد
گرایش: _____ به میزان: ۶ واحد

با عنوان: "ارزیابی عملکرد دولتها بر اشتغال در ایران"
در حضور استاد راهنما، استاد مشاور و هیات داوران در دانشکده اقتصاد، مدیریت
و علوم اداری در روز سه شنبه تاریخ ۹۳/۷/۲۹ برگزار شد، در این جلسه، پایان نامه با
موفقیت مورد دفاع قرار گرفت.

امضا

دریافت نمود.

مهر

نامبرده نمره (هفتاد و دو)

راهنما: اسمعیل ابونوری

امضا

عنا

مشاور: زحمان سعادت

امضا

داور داخلی/خارجی: مجید مداح

امضا

داور داخلی / داور خارجی: علیرضا عرفانی

رئیس دانشکده
دکتر مجید مداح

مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده
دکتر مرتضی ملکی

سمنان، میدان دانشگاه

پدیس شماره یک

تلفن: ۰۲۳۱-۳۳۵۴۰۷۸

تلفن: ۰۲۳۱-۳۳۵۳۱۰۰

(داخلی ۳۴۷۴)

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارت، و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع این پایان‌نامه (رساله) متعلق به دانشگاه سمنان است.

تعدنامه

اینجانب وحیده حسن آبادی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته اقتصاد گرایش نظری دانشگاه سمنان، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اداری گروه اقتصاد تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از هیچ منبعی کپی برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه تلاش و مطالعات مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید محترم بوده است. در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق، به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی و انضباطی ...) با اینجانب رفتار خواهد شد و حق هرگونه اعتراض در خصوص احقاق حقوق مکتسب و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می‌نمایم. در ضمن، مسؤلیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذیصلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده اینجانب خواهد بود و دانشگاه هیچ‌گونه مسؤلیتی در این خصوص نخواهد داشت.

امضاء

نام و نام خانوادگی

تاریخ: / / ۱۳

چکیده

ایجاد اشتغال کامل و کنترل بیکاری یکی از اهداف پنجگانه اقتصادی برای حرکت کشور در مسیر پیشرفت، توسعه اقتصادی، کاهش فقر و عقب ماندگی و دستیابی به رفاه اقتصادی می‌باشد. از طرفی تعداد افراد شاغل در جامعه معیاری برای ارزیابی توسعه‌یافتگی کشورها است و به همین دلیل عملکرد دولت‌ها در ایجاد اشتغال در زمینه‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی، اقتصاد ارزیابی می‌گردد. در شرایط حاضر که ازدیاد و جوانی جمعیت همراه با تقاضای روز افزون، فرصت‌های شغلی را با چالشی بزرگ مواجه ساخته است، پرداختن به این موضوع مهم و اتخاذ مجموعه‌ای از سیاست‌های همگون و نظام‌مند برای رشد سرمایه‌گذاری در اقتصاد، اهمیتی اساسی دارد و تحقیقات وسیع و کاربردی را در این زمینه می‌طلبد. هدف اساسی در این تحقیق، ارزیابی عملکرد دولت‌ها در افزایش اشتغال می‌باشد. برای دستیابی به این هدف، از متغیرهای مجازی برای ارزیابی عملکرد چهار دولت پس از انقلاب اسلامی ایران استفاده شده است. علاوه بر این از متغیرهای جمعیت، درآمد نفتی، درآمد مالیاتی، واردات، درجه باز بودن اقتصاد، مخارج دولتی، نرخ باسوادگی، حداقل دستمزد و تورم به عنوان متغیر کنترلی در مدل استفاده شده است. نتایج حاکی از اثر مثبت و معنادار عملکرد دولت‌های اول، دوم و سوم و اثر منفی ولی بی‌معنای دولت چهارم بر اشتغال می‌باشد. بنابراین، می‌توان گفت سیاست دولت‌های اول، دوم و سوم باعث افزایش اشتغال و در مقابل سیاست دولت چهارم اثر معناداری بر اشتغال نداشته است.

کلید واژه: اشتغال، دولت، ایران

فهرست مطالب

صفحه	عنوان مطالب
	فصل اول: کلیات تحقیق
۲.....	(۱-۱) مقدمه.....
۲.....	(۲-۱) بیان مساله.....
۴.....	(۳-۱) سؤال‌های تحقیق.....
۴.....	(۴-۱) فرضیه‌های تحقیق.....
۴.....	(۵-۱) اهداف تحقیق.....
۵.....	(۶-۱) جامعه آماری.....
۵.....	(۷-۱) نمونه آماری و روش نمونه‌گیری.....
۵.....	(۸-۱) تعاریف مفهومی و عملیاتی واژگان.....
۶.....	(۹-۱) ساختار فصل‌های پایان نامه.....
	فصل دوم: مروری بر ادبیات موضوع تحقیق
۹.....	(۱-۲) مقدمه.....
۹.....	(۲-۲) تاریخچه موضوع.....
۱۴.....	(۳-۲) مروری بر پیشینه تحقیق.....
۱۴.....	(۱-۳-۲) مطالعات خارجی.....

۱۸.....مطالعات داخلی (۲-۳-۲).....

۲۷.....جمع‌بندی تحقیقات و جایگاه تحقیق حاضر (۴-۲).....

فصل سوم: روش تحقیق

۳۰.....مقدمه (۱-۳).....

۳۰.....معرفی مدل (۲-۳).....

۳۱.....نوع داده‌ها (۳-۳).....

۳۱.....جمع‌آوری داده‌ها (۴-۳).....

۳۲.....آزمون‌ها (۵-۳).....

فصل چهارم: برآورد مدل

۳۴.....مقدمه (۱-۴).....

۳۴.....برآورد معادلات با در نظر گرفتن متغیرهای کنترلی (۲-۴).....

۳۴.....تعریف مانایی (۱-۲-۴).....

۳۶.....آزمون ریشه واحد (۲-۲-۴).....

۳۶.....آزمون مانایی (۳-۲-۴).....

۳۸.....بررسی چگونگی اثر متغیر مجازی جنگ بر روی اشتغال (۴-۲-۴).....

۴۰.....برآورد مدل با استفاده از متغیرهای کنترلی (۵-۲-۴).....

۴۰.....جدول معناداری متغیرها (۶-۲-۴).....

۴۱.....نتیجه (۷-۲-۴).....

۴۲.....نتیجه‌گیری فصل (۳-۴).....

فصل پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۴۴..... (۱-۵) جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

منابع

۴۷..... فهرست منابع

پیوست

۵۳..... نتایج کامپیوتری

فهرست جداول

- جدول ۴-۱) آزمون ریشه واحد متغیرها.....۳۶
- جدول ۴-۲) آزمون ریشه واحد متغیرها پس از روندزدایی.....۳۸
- جدول ۴-۳) نتایج بررسی اثر متغیر مجازی.....۳۹
- جدول ۴-۴) نتایج بررسی اثر متغیر مجازی جنگ.....۴۰
- جدول ۴-۵) معناداری متغیرهای معادله ۵.....۴۰

علائم و اختصارات

ACT.....	Accounting Commerce Trade
CLT.....	Central Limit Theorem
GDP.....	Gross Domestic Product
ICT.....	Information Commercial Terms
IID.....	Independent Identically Distributed
LLN.....	Law of Large Number
LM.....	Lagrange Multiplier
OEC.....	Organisation for Economic Co-operation and Development

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

در تحقیق پیش رو، به دنبال برآورد پارامترهای مدل اثر دولت‌های روی کارآمده پس از انقلاب اسلامی ایران، بر اشتغال هستیم تا نحوه اثر دولت‌ها بر روی آن و همچنین میزان تاثیر عملکرد دولت‌ها بر افزایش اشتغال و یا کاهش بیکاری را برآورد و مورد بررسی قرار می‌دهیم.

۱-۲ بیان مسئله

در تعاریفی که از سوی صاحب نظران در مورد کار، شغل و اشتغال ارائه شده است، دو رویکرد جامعه شناسی و اقتصادی وجود دارد. در رویکرد اقتصادی، ملاک سنجش و شاخص ارزشیابی شغل، تولید درآمد و دریافت مزد است. براساس این رویکرد نظری، کار عبارتست از فعالیت انسانی که به قصد تولید انجام شود. (توماس سووه، ۱۳۵۴)

از منظر جامعه شناسی کار و اشتغال به معنای فعالیتهایی است که از ثبات و پایداری بیشتری برخوردار بوده و فرد در یکی از مراکز دولتی، خصوصی و یا شخصی به فعالیتی قابل توجه و آبرومندانه مشغول باشد، به گونه ای که از نظر هنجار اجتماعی مورد پذیرش دیگران بوده و فرد در برابر کار خود، درآمد یا حقوقی نیز دریافت کند.

با توجه به هر دو رویکرد دو نکته از تعاریف فوق به دست می‌آید:

نکته اول این است که فرد با کار کردن، حقوق و دستمزدی دریافت می‌کند به عبارت دیگر کار کردن باعث کسب منفعتی برای خود شخص است و نکته دوم این است که با توجه به تعریف اقتصادی از کار، فرد با کار کردن، اقدام به تولید می‌کند در واقع منفعتی برای اجتماع ایجاد می‌کند.

بنابراین بیکاری و عدم اشتغال پیامدهای منفی بسیاری هم از نظر فردی و هم از نظر خانوادگی و اجتماعی در پی دارد که کمترین آن‌ها عبارتند از: احساس بی‌ارزشی: بیکاری چه این که به خاطر فراهم نبودن زمینه کار باشد و یا به خاطر عدم تلاش خود فرد، در هر دو صورت باعث می‌شود که فرد مورد سرزنش اطرافیان به خصوص خانواده قرار گیرد و یا حداقل اطرافیان توجه لازم را نسبت به فرد بیکار نداشته باشند، در این صورت، فرد احساس بی‌ارزشی می‌کند.

فقر و تنگدستی: دومین پیامد بیکاری، فقر و تنگدستی و محرومیت از رفاه و آسایش مادی است. بیکاری باعث می‌شود که فرد و خانواده از امکانات مورد نیاز و رفاه و آسایش زندگی محروم گردد. این مسئله به مرور زمان، آرامش روانی خانواده را متزلزل نموده و چه بسا باعث محرومیت فرزندان از تحصیل و دیگر مزایای زندگی اجتماعی می‌گردد. در بعضی موارد حتی ممکن است این امر به فروپاشی نظام خانواده منجر شود.

فراهم آمدن زمینه بزهکاری: جامعه‌شناسان علل متعددی را برای بزهکاری ذکر کرده‌اند که یکی از آن علل عامل اقتصادی و فقر و بیکاری است. بیکاری باعث می‌شود جوانان برای تأمین زندگی خود مرتکب بزه و کارهای خلاف شوند. تحقیقات نشان داده است که بیش از نصف افرادی که مبتلا به بزهکاری شده‌اند، افراد بیکار بوده‌اند و یا حداکثر عمر خود را به صورت فصلی کار کرده و مرتب تغییر شغل داده‌اند. (احمدی، ۱۳۷۴)

آلوده شدن به اعتیاد: برخی پژوهشگران دریافته‌اند که رابطه مستقیمی بین اعتیاد به تریاک و وضع نامناسب اجتماعی وجود دارد، به‌گونه‌ای که اپیدمی‌های بزرگ اعتیاد و همه‌گیر شدن آن اغلب در مناطقی روی می‌دهد که عیار بیکاری و جنایت بالا است یا وضع منطقه و منازل، رضایت بخش نیست. (احمدی، ۱۳۷۴)

عقب‌ماندگی کشور: میزان اشتغال در جامعه نشانه‌ای از پویایی و تحرک جامعه در بهره‌گیری از امکانات مادی و معنوی است و از آنجایی که بیکاری یکی از عوامل تاثیرگذار بر عقب‌ماندگی یک کشور و جامعه است، از این رو مسئله اشتغال مسئله‌ای است که به شدت باید از سوی مسئولان جامعه مورد بررسی و توجه قرار گیرد.

در میان کشورهای جهان، کشورهایی مثل چین و ژاپن را می‌بینیم که میانگین کار در میان آنان به ساعت‌ها می‌رسد و بدین سبب از نظر اقتصادی به رتبه‌های بالایی رسیده و به پیشرفت‌های چشم‌گیری نایل شده‌اند تا جایی که مورد تحسین و حسرت و حسادت کشورهای دیگر حتی ابرقدرت‌ها واقع گردیده‌اند، در حالی که شاید از کشورهای دیگر این میزان به دقایقی چند، بیش‌تر نرسد و از این روی باعث شده تا در زمره کشورهای عقب مانده و توسعه نیافته و یا در حال رشد باقی بمانند و نتوانند لذت رشد و پیشرفت و استقلال اقتصادی را درک نمایند. (مظاهری، ۱۳۷۱)

خلاصه‌ی کلام این که سعادت و خوشبختی یک جامعه و افراد آن، مرهون کار و فعالیت و شقاوت و بدبختی آن‌ها بر اثر تنبلی و بیکاری آن‌ها است.

از سویی دیگر در میان شعارهای اقتصادی دولت‌ها، دو شعار مهم کنترل تورم و افزایش اشتغال بسیار به گوش می‌خورد. در واقع یکی از دغدغه‌های اصلی هر دولت رفع بیکاری و افزایش اشتغال می‌باشد. لذا بررسی عملکرد دولت‌های روی کار آمده تاکنون به ما این امکان را می‌دهد تا بتوانیم درک کنیم که کدام دولت‌ها اثر مثبت و کدام دولت‌ها اثر منفی بر روی اشتغال گذاشته است و میزان اثر عملکرد دولت‌ها بر روی اشتغال تا چه اندازه بوده است و بر این اساس دولت‌هایی که توانسته‌اند به اهداف خود دست یابند را مشخص و از نحوه عملکرد آنها الگوبرداری کنیم. امید است تحقیق پیش رو کمکی باشد برای مسئولان کشور تا بتوانند بهبودی در زمینه اشتغال ایجاد کنند.

۱-۳ سوال‌های تحقیق

اثر دولت‌های پس از انقلاب بر اشتغال در ایران چگونه بوده است؟

۱-۴ فرضیه‌های تحقیق

اثر دولت موسوی بر اشتغال مثبت و معنی‌دار است.

اثر دولت هاشمی بر اشتغال مثبت و معنی‌دار است.

اثر دولت خاتمی بر اشتغال مثبت و معنی‌دار است.

اثر دولت احمدی‌نژاد بر اشتغال مثبت و معنی‌دار است.

۱-۵ اهداف تحقیق

در این مطالعه برآنیم تا مدل اثر چهار دولت روی کار آمده پس از انقلاب را بر روی اشتغال برآورد کنیم و براساس پارامترهای حاصله، نحوه و میزان اثر دولت‌ها بر روی میزان اشتغال را محاسبه و مقایسه کرده تا بهترین دولت از نظر عملکرد بر روی اشتغال، معرفی کنیم. برای رسیدن بدین هدف اثر ۸ سال جنگ تحمیلی به عنوان متغیر مجازی اثرگذار بر روی اشتغال پس از انقلاب را نیز، وارد مدل کرده‌ایم. در وهله اول اثر جمعیت فعال، درآمد نفتی دولت‌ها، درآمد مالیاتی، درجه باز بودن اقتصاد، میزان واردات، حداقل دستمزد، نرخ باسوادی و تعداد دانشجویان آموزشگاه‌ها و موسسات آموزش دولتی را وارد مدل کرده و در بخش بعدی متغیر تورم را هم به متغیرهای قبلی اضافه کرده‌ایم تا نتایج دقیق‌تر و کامل‌تری حاصل گردد.

۱-۶ جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق داده‌های اقتصاد ایران می‌باشد.

۱-۷ نمونه آماری و روش نمونه گیری

داده‌ها در این تحقیق سری زمانی سالانه در دوره ۱۳۶۰-۱۳۹۱ می‌باشد. برای متغیرها از داده‌های سایت بانک مرکزی استفاده شده است. همچنین برای محاسبه نرخ تورم از داده‌های شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری در سال ۱۳۷۶ استفاده شده است.

۱-۸ تعاریف مفهومی و عملیاتی واژگان

جمعیت شاغل: تمام افراد ۱۵ تا ۶۵ ساله که در طول هفته مرجع، طبق تعریف کار، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کار را ترک کرده باشند، شاغل محسوب می‌شوند. شاغلان به طور عمده شامل دو گروه حقوق بگیران و خود اشتغالان می‌باشند. ترک موقت کار در هفته مرجع با داشتن پیوند رسمی شغلی، برای حقوق بگیران و تداوم کسب و کار برای خود اشتغالان، به عنوان اشتغال محسوب می‌شود. افراد زیر نیز به لحاظ اهمیتی که در فعالیت اقتصادی کشور دارند، شاغل محسوب می‌شوند:

- افرادی که بدون دریافت مزد برای یکی از اعضای خانوار خود که با وی نسبت خویشاوندی دارند کار می‌کنند (کارکنان فامیلی بدون مزد).
  - کارآموزانی که در دوره کارآموزی فعالیتی در ارتباط با فعالیت موسسه محل کارآموزی انجام می‌دهند، یعنی مستقیماً در تولید کالا یا خدمات سهیم هستند و فعالیت آن‌ها "کار" محسوب می‌شود.
  - محصلانی که در هفته مرجع مطابق تعریف، کار کرده‌اند.
  - تمام افرادی که در نیروهای مسلح به صورت کادر دائم یا موقت خدمت می‌کنند (نیروهای مسلح پرسنل کادر و سربازان، درجه‌داران، افسران وظیفه نیروهای نظامی و انتظامی).
- برای دقت در کاربرد این تعریف، در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن سال‌های ۱۳۴۵ و ۱۳۵۵ افرادی که در هفته ۸ ساعت و بیش‌تر کار کرده‌اند، شاغل منظور شده‌اند ولی در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵، آمارگیری جاری جمعیت ۱۳۷۰ و آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار سال‌های ۱۳۷۶ لغایت ۱۳۸۳، کسانی که در هفت روز گذشته (قبل از مراجعه مأمور آمارگیری) حداقل ۲ روز کار کرده‌اند، شاغل به حساب آمده‌اند. همچنین در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵، آمارگیری جاری جمعیت ۱۳۷۰ و آمارگیری از ویژگی‌های

اشتغال و بیکاری خانوار سال‌های ۱۳۷۶ لغایت ۱۳۸۳ کسانی که دارای شغلی هستند ولی در هفت روز گذشته (قبل از مراجعه مأمور آمارگیری) به اقتضای فصل و ماهیت فصلی کار خود، کار نکرده‌اند (بیکاران فصلی) مشروط بر آن که در جستجوی کار دیگری هم نبوده باشند، شاغل محسوب شده‌اند، به استثنای سرشماری‌های ۱۳۴۵ و ۱۳۵۵ که در شمار بیکاران منظور شده‌اند. ضمناً قابل ذکر است که سؤال‌های مربوط به شاغلان در سرشماری‌های ۱۳۳۵، ۱۳۴۵، ۱۳۵۵ و ۱۳۷۵، آمارگیری جاری جمعیت ۱۳۷۰ و آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار سال‌های ۱۳۷۶ لغایت ۱۳۸۳، از افراد ۱۰ ساله و بیش‌تر و در سرشماری ۱۳۶۵، از افراد ۶ ساله و بیش‌تر پرسش شده است. در تمامی آمارگیری‌های مذکور، افرادی که در هنگام سرشماری به انجام خدمت وظیفه عمومی مشغول بوده‌اند، در شمار شاغلان به حساب آمده‌اند.

جمعیت فعال: تمامی اعضای ۱۰ ساله و بیش‌تر خانوارها که در هفت روز گذشته (قبل از مراجعه مأمور آمارگیری) شاغل و یا بیکار (جویای کار) بوده‌اند، جمعیت فعال اقتصادی به شمار می‌آیند.

نرخ اشتغال: نسبت جمعیت شاغل به جمعیت فعال می‌باشد.

نرخ تورم: متوسط موزون تغییر قیمت سبدي از کالاها و خدمات است که در سال پایه ، بیشترین میزان متوسط هزینه مصرفی برای خانوارها داشته است.

۱-۹ ساختار فصل‌های پایان نامه

در فصل دوم ابتدا براساس مفاهیم نظری گفته شده در کتاب‌ها به بررسی نظریات مختلف در مورد اشتغال و عوامل تاثیرگذار بر آن پرداخته‌ایم سپس تحقیقات داخلی و خارجی صورت گرفته را مرور می‌کنیم و در پایان به جمع‌بندی کلی از مباحث گفته شده می‌پردازیم.

در فصل سوم ابتدا مدل به کارگرفته شده در تحقیق پیش رو به منظور بررسی اثر عملکرد دولت‌ها بر اشتغال را معرفی و اجزای آن را توضیح می‌دهیم. سپس نوع آزمون‌های انجام شده بر روی مدل و نحوه انجام آن‌ها را توضیح خواهیم داد.

در فصل چهارم متغیر جنگ به عنوان متغیر مجازی اثرگذار بر میزان اشتغال و جمعیت فعال، درآمد نفتی دولت‌ها، درآمد مالیاتی، درجه باز بودن اقتصاد، میزان واردات، حداقل دستمزد، نرخ باسواد می‌زبان پرداختی‌های دولت به عنوان متغیر کنترلی استفاده کرده‌ایم.

در فصل پنجم به جمع بندی نتایج می‌پردازیم.

و در نهایت فهرست منابع مطالعه شده را عنوان و نتایج کامپیوتری را به پیوست ارائه داده ایم.

فصل دوم

مروری بر ادبیات موضوع تحقیق

۲۲-۱ مقدمه

در این فصل ابتدا به بررسی نظریات عنوان شده در مورد عرضه و تقاضای نیروی کار و در نهایت تعادل بازار کار پرداخته و سپس تحقیقات تجربی انجام شده و نتایج آن‌ها را بررسی می‌کنیم و در نهایت از مطالعات انجام شده جمع‌بندی می‌نمائیم.

۲-۲ تاریخچه موضوع

در این قسمت ابتدا به بررسی نظریات عرضه نیروی کار و ساختار دستمزد می‌پردازیم. آنچه در این قسمت ارائه می‌شود مربوط به نظریات (لیارد، والترز، ۱۳۸۶) می‌باشد. این نظریات بیان می‌دارد:

سطح زمین تقریباً غیر قابل تغییر است، اما قدرت خاک را می‌توان بسته به نتیجه حاصل از تغییر دادن آن تغییر داد. بنابراین حتی اگر جمعیت برون‌زا لحاظ شود، عرضه نیروی کار برون‌زا نیست. این مردم هستند که تصمیم می‌گیرند چقدر کار کنند و چه مهارتی را کسب کنند. برای نیروی کار فرد ابعاد زیادی وجود دارد، تلاش وی در هر ساعت، ساعات کار وی در هفته، تعداد هفته‌های کاری او در سال، طول عمر کاری و مهارت وی، منطقه‌ای که کار می‌کند، شغلی که انتخاب می‌کند و ...

در ادامه دو تئوری برای عرضه ساعات کار بیان می‌شود: ۱- تئوری ساده زمان^۱ ۲- تئوری کلی‌تر زمان^۲

۱- تئوری ساده زمان

در ساده‌ترین تحلیل فرض می‌شود که شخص تنها برای دو چیز ارزش قائل است: کالاها y و زمان فراغت T^3

در ادامه فرض می‌شود که کالاها تنها با درآمد ناشی از دستمزد که تمام آن خرج می‌شود خریداری شوند. اگر فرد با دستمزد حقیقی ساعتی و داده شده (w) مواجه باشد و روزی H ساعت کار کند، درآمد و مخارج روزانه او عبارت خواهد بود از:

$$\gamma = wH \quad (1-2)$$

¹ Simple Theory of Time

² A More General Theory of Time

³ Leisure time